

Vruchten van de Geest

Voorganger: Ds. Heleen Weimar
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Psalm 1

Tweede Schriftlezing: Galaten 5,13-26

Alfred Smid 'Geïnspireerd leven'

Inleiding

In deze dienst maken we een begin met het nieuwe seizoen en met het jaarthema 'Geïnspireerd leven.' Resultaten van de workshops 'wandelen', 'zingen', 'inspiratie verbeelden', 'dichten', 'bijbellezen' en 'bidden' komen in de viering samen. En de kinderen brengen in de dienst de inspiratieboom tot leven.

Prediking

Gemeente van Jezus Christus,

Wat Paulus in zijn brief aan de Galaten 'vrucht van de Geest' noemt –

liefde, vreugde, vrede,
geduld, vriendelijkheid en goedheid,
betrouwbaarheid, zachtmoedigheid en zelfbeheersing

dat zou je in plaats van vruchten ook 'waarden' kunnen noemen. Want we hechten er in het christelijk geloof grote waarde aan. We komen ze als waarden ook tegen in de oudtestamentische geboden en in de Bergrede van Jezus bijvoorbeeld. Denk aan het grootste gebod: God liefhebben en je naaste als jezelf. Denk aan de zaligsprekingen: gelukkig de zachtmoedigen, gelukkig de vreedstichters.

Deze waarden die Paulus noemt in zijn brief worden in de Bijbel ook bijna allemaal aan God toegedicht, God is daar als het ware vol van, vol van liefde, van goedheid en lankmoedigheid.

Om die reden zongen we bij het kyriëgebed ook de acclamatie

'O Heer God, erbarmend, genadig, lankmoedig,
rijk aan liefde, rijk aan trouw,
bewarend liefde tot het duizendste geslacht.'

En ook Jezus was in zijn leven van dergelijke waarden vervuld. Geschapen naar Gods beeld en in navolging van Jezus proberen wij deze waarden hoog te houden in ons leven.

Maar ook mensen zonder een religieuze levensbeschouwing kunnen groot belang hechten aan de waarden die Paulus opsomt.

We zouden deze vruchten, deze waarden ook 'gaven' kunnen noemen, talenten. Ze kunnen mensen geschonken worden als een talent. Een aanleg voor vreugde of geduld kun je meegekregen hebben in je genen, of opgedaan in de omgeving waarin je opgroeide, of op een andere manier hebben ontvangen. Dan is het iets wat je gekregen hebt – je hebt daar niet voor gedaan - maar je kunt het wel verder ontwikkelen. Je kunt woekeren met je talent, met je genadegaven.

We zouden deze gaven, deze waarden, deze vruchten ook 'krachten' kunnen noemen, 'zachte krachten'. De zachte krachten waarvan de dichteres Henriëtte Roland Holst geloofde dat ze 'zullen winnen op het eind.'

Zij had een groot geloof, Henriëtte Roland Holst, een enorm vertrouwen, want de 'harde' krachten, de tegenkrachten zijn verschrikkelijk sterk. Dat was zo in haar tijd (eind 19^e tot halverwege de 20ste eeuw), dat was zo in de tijd van Paulus, dat is zo in onze tijd.

Paulus spreekt in tegenstelling tot de vrucht van de Geest van 'dat wat onze begeerten teweeg brengen'. Letterlijk staat er 'de werken van het vlees.' In het lied dat we zongen vóór de preek wordt het vertaald met 'lage driften en hoge dunk (hoge eigendunk).' In de bijbelleesgroep zei iemand treffend 'ons reptielenbrein'.

Paulus somt een hele rits van dergelijke 'harde krachten' op, die allemaal werkzaam zijn in onze wereld, in de samenleving en ook in onszelf. In vertaling van de Naardense Bijbel:

ontucht, zedeloosheid, bandeloosheid,
beeldenverering, gifmengerij,
vijandschappen,
twist, na-ijver, woede-uitbarstingen,
uitingen van zelfzucht,
tweedrachten, partijschappen,
aanvallen van afgunst,
dronkenschappen, orgieën.

Gisteren was het nine-eleven / 11 september. Twintig jaar geleden was de aanslag op het World Trade Centre. Terugkijkend kun je zien hoe een puur vijandelijke daad heel veel nieuwe vijandschap heeft opgeroepen. Op het geweld volgde tegengeweld, en nieuw geweld, in Afghanistan, in Irak. Op het wantrouwen volgde nog veel meer wantrouwen, ook jegens vredelievende moslims. Vijandschap is een verschrikkelijke sterke, keiharde kracht. Zijn daar zachte krachten tegenover te stellen?

Een andere vernietigende harde kracht is mateloosheid en consumentisme (Paulus spreekt van bandeloosheid, bras- en slemppartijen). Anders dan in Paulus' tijd is in onze dagen de aarde hier direct door in groot gevaar gekomen. Zijn er zachte krachten die dit tij kunnen helpen keren?

Zelfbeheersing? Of liefde – liefde voor al wat leeft?

Zelfzucht: nog zo'n ondermijnende kracht. Het maakt dat er totaal geen ruimte meer is voor de ander of de anderen. Friederike schreef hierover in de workshop dichten het volgende gedicht:

Gastvrijheid

Kom binnen, leuk dat je er bent,
Voel je hier thuis, we zetten nog een boord erbij.
Zo ging het altijd en je was eraan gewend,
gastvrijheid was gewoon, je stond er niet bij stil.

Als kind moest je nog eens je bed afstaan
als iemand tijdelijk een onderdak moest vinden.
Dat vond je toen niet altijd even leuk,
maar deed het toch, want moeders wil was wet.

Gastvrijheid in gezin en kerk, maar ook op grote schaal
toen Hugenoten, joden of een and're groep vervolgden
een veilige haven zochten en bij ons ook vonden,
ook was het soms maar tijdelijk en sloeg het noodlot toch nog toe.

Nu is gastvrijheid vaak maar ver te zoeken.
Ons land is vol en eigen volk komt eerst.
Dat zijn de kreten die de deuren sluiten voor hen
die wij in vroegere tijden vol mededogen binnen lieten.

De hoop voor velen die voor onze grenzen staan
wordt zo teniet gedaan. Ga weg, jij hoort hier niet!
Ontferming is een woord dat wegwijnt en telooft
in onze wereld die steeds meer verhardt.

En wij vergeten dat op deze aarde wij zelf te gast zijn
en dat God zelf ons in zijn grote goedheid laat wonen in dit land.

Hoe we ze ook noemen: vrucht van de Geest, zoals Paulus, of kernwaarden van het geloof, of gaven die ons geschonken worden, of zachte krachten die zullen winnen op het eind – hoe we ze ook noemen, we hebben ze broodnodig, in onze wereld, in ons eigen leven en ook in de kerk. Daarom is het goed dat we ons er het komende jaar diepgaand mee bezig zullen houden, niet alleen als een denk-exercitie, niet alleen als een ideeënspeel, maar vanuit het besef dat we er daadwerkelijk toe geïnspireerd kunnen worden door het werk van Gods Geest, de Geest die ook Jezus bezielde.

Hoe werkt het, die inspiratie door de heilige Geest? Hoe gebeurt inspiratie? Hoe zal de vogel Geest aan komen vliegen om ons goede gedachten te brengen? Hoe zal de adem van God gaan waaien om ons de goede kant op te duwen?

Het begint ermee dat we ons openstellen voor die inspiratie. Dat we erom bidden en zingen: 'Kom Schepper Geest. Waai in ons bestaan. Adem ons open.'

Je kunt je er dus voor openstellen, voor die inspiratie, maar je kunt het niet afdwingen. Je kunt erom vragen, maar het niet organiseren. Je kunt ernaar zoeken: in bijbelteksten, in de levensverhalen van mensen uit de wereldkerk en de kerkgeschiedenis (mensen die we 'heiligen' zouden kunnen noemen), door rituelen uit te voeren of de natuur te ondergaan, door gesprekken te voeren of juist stil te worden – zulke zoektochten naar inspiratie hebben allemaal zin, maar je kunt er niet op rekenen dat het komt. Je kunt het niet naar je toe halen, het is iets wat je krijgt.

Maar wat we wel zelf kunnen doen – ons openstellen, om inspiratie bidden, ernaar zoeken – laten we dat vooral gaan doen het komende jaar. Persoonlijk, maar ook samen. In de gemeente, maar ook met andere leden van de PGH. Hopend dat de zachte krachten zullen winnen op het eind.

Amen.

